

Profesor Alfons Kawski - życiorys

Profesor Alfons Kawski urodził się 11 stycznia 1927 r. w Cękynie, małej wiosce w Borach Tucholskich, ok. 40 km na południowy wschód od Chojnic.

Ukończył Liceum Ogólnokształcące w Wejherowie, gdzie w 1948 r. zdał maturę. W latach 1948-1952 na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu odbył studia wyższe w zakresie fizyki, gdzie w 1952 roku uzyskał stopień magistra filozofii (27.09.1952 r.). Praca magisterska wykonana pod kierunkiem prof. Aleksandra Jabłońskiego nosiła tytuł: „*Nowa metoda pomiaru stopnia polaryzacji*”, a wyniki uzyskane w tej pracy zostały opublikowane w artykule: P. Drzewiecki, A. Jabłoński, A. Kawski and M. Kryszewski, *Two Simple Methods of Measurement of the Rate of Polarization of Light, Acta Physica Polonica*, **12**, 149-151 (1953). Jego praca magisterska była trzecią pracą magisterską wykonaną w nowym budynku Collegium Physicum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

W roku 1960 na podstawie przedłożonej pracy pt. „*Samodepolaryzacja fluorescencji*” wykonanej pod opieką prof. Aleksandra Jabłońskiego uzyskał stopień doktora nauk matematyczno-fizycznych (Uchwała Rady Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z 28.06.1960).

4 listopada 1964 r. na podstawie dotychczasowego dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej „*Międzymolekularne oddziaływania w roztworach luminescujących*” uchwałą Rady Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu prof. A. Kawski uzyskał stopień naukowy docenta. Za pracę habilitacyjną przyznana została nagroda Ministra za rok 1964.

Będąc pracownikiem naukowym Uniwersytetu Gdańskiego 14.11.1974 r. uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego, a 12.04.1979 r. tytuł profesora zwyczajnego.

Pracę zawodową A. Kawski rozpoczął na podstawie nakazu pracy w szkołach powszechnych powiatu wejherowskiego (w Gowinie i Rumi) w charakterze nauczyciela matematyki w okresie 1.09.1946 do 31.08.1948 r. Po studiach w UMK, już ze stopniem magistra od 1 października 1952 r. do 30 listopada 1954 r. był zatrudniony jako nauczyciel fizyki w Technikum Budowy Okrętów „Conradinum” (wówczas im. Szulca) w Gdańsku.

Naukowa ścieżka zawodowa prof. Alfonsa Kawskiego wiodła przez Politechnikę Gdańską, gdzie w latach 1953-

1961 był zatrudniony w I Katedrze Fizyki na stanowisku adiunkta (od 15.02.1952 r.). Następnie po uzyskaniu doktoratu od 1961 roku przeniósł się do Katedry Fizyki w Wyższej Szkole Pedagogicznej, gdzie po uzyskaniu habilitacji awansował na stanowisko docenta (1.07.1965 r.) i został kierownikiem Katedry (1.08.1965 r.). W latach 1965-1968 pełnił funkcję prodziekana Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii WSP. Pracował w WSP aż do przekształcenia tej uczelni w Uniwersytet Gdański (20.03.1970). Od początku istnienia UG pełnił funkcję kierownika późniejszego Zakładu Fizyki Molekularnej w Instytucie Fizyki Doświadczalnej na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii. Dwukrotnie w latach 1982-1984 i 1987-1990 pełnił funkcję prorektora ds. nauki, dziekana Wydziału Matematyki i Fizyki (1994-1996), a także dyrektora Instytutu Fizyki Doświadczalnej (1981-1987). Ponadto prowadził też w latach 1969-1973 wykłady monograficzne i seminaria na Wydziale Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego, a także w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Słupsku. W latach 1978-1989 (przez 4 kadencje) był członkiem Komitetu Spektroskopii Wydziału III Nauk Matematycznych, Fizycznych i Chemicznych Polskiej Akademii Nauk. Przez kilkanaście lat (do 1990 r.) pełnił funkcję członka komitetu sterującego jednym z programów międzyresortowych, a także kierownika jednej z grup tematycznych.

Za osiągnięcia w swej działalności naukowej, organizacyjnej i dydaktycznej profesor Kawski został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej i innymi. Ponadto wśród otrzymanych nagród są nagrody Ministra Nauki, Techniki i Szkolnictwa Wyższego, Wojewody Gdańskiego, Polskiego Towarzystwa Fizycznego, Gdańskiego Towarzystwa Naukowego, czy wreszcie lokalne nagrody jak Medal UG, czy wielokrotne nagrody Rektora UG zarówno indywidualne jak i zespołowe, w tym kilka przyznanych już po przejściu na emeryturę.

Profesor Alfons Kawski jest autorem i współautorem łącznie 321 prac opublikowanych w uznanych czasopismach międzynarodowych, a także polskich o zasięgu międzynarodowym. Wśród tych prac jest 277 artykułów oryginalnych w czasopismach o zasięgu międzynarodowym, 9 artykułów przeglądowych o zasięgu międzynarodowym, 22 w polskich wydawnictwach, 3 książki o charakterze monograficznym. Był też współredaktorem 3 monografii. 33 spośród prac oryginalnych zostało napisanych i opublikowanych już po

przejściu na emeryturę w 1997 roku – ostatnia z nich w 2011 r.

Profesor Kawski był promotorem 28 doktorów, z których 4 habilitowało się, 1 uzyskał tytuł profesora, 2 pracuje jako uznani profesorowie w USA, a jeden pełni funkcję kierowniczą w NIH USA.

Praktycznie od zera zbudował i zorganizował w Gdańsku prężny ośrodek badawczy w zakresie luminescencji. Przez wiele lat utrzymywał współpracę z kilkoma ośrodkami zagranicznymi z Niemiec, USA, Rosji, Węgier, Jugosławii. W Polsce owocną współpracę utrzymywał z Uniwersyte-tem Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetem Warszawskim, Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, a przede wszystkim z Politechniką Gdańską. Współpraca ta dała efekty w postaci kilkudziesięciu wspólnie opublikowanych oryginalnych prac naukowych.

Zainteresowania naukowe prof. A. Kawskiego dotyczyły badania oddziaływań międzymolekularnych w fazie skondensowanej metodami luminescencji molekularnej w roztworach ciekłych, polimerach i szklivach. Pierwsza praca naukowa prof. Kawskiego dotyczyła metody badania polaryzacji światła luminescencji. Przez lata, w laboratorium zorganizowanym w zakładzie przez niego kierowanym metody pomiaru anizotropii emisji były ciągle i znacząco modernizowane i unowocześniane przez jego uczniów, co pozwalało stale uzyskiwać coraz dokładniejsze wyniki eksperymentalne do prowadzonych badań. Na początku lat sześćdziesiątych, wspólnie z L. Bilotem (1962) uzyskał pierwsze znaczące wyniki w zakresie kwantowo-mechanicznej teorii wpływu rozpuszczalnika na widma elektronowe absorpcji i emisji (przesunięcie solwatochromowe). W oparciu o własny model rozwinął też później dokładną i wydajną metodę określania momentów dipolowych molekuł wieloatomowych w najniższym stanie wzbudzonym. Wspólne prace z I. Gryczyńskim na ten temat dały międzynarodowe

uznanie i zapoczątkowały dalsze badania w tym zakresie wielu grup badawczych. Kolejne znaczące osiągnięcia to opracowanie wspólnie z I. Gryczyńskim doświadczalnej dokładnej metody określania momentów dipolowych za pomocą przesunięcia termochromowego elektronowych widm absorpcji i emisji, a także spektroskopowego określania momentów dipolowych w najniższym stanie trypletowym. Następnym ważnym osiągnięciem było opracowanie modelu i doświadczalnej metody określania kąta pomiędzy momentami przejścia molekuł wydłużonych w jednoosiowo wyciąganych foliach polimerowych (wspólnie z Z. Gryczyńskim). Bardzo ważne wyniki prof. A. Kawski uzyskał wraz ze współpracownikami w zakresie transportu i pułapkowania energii w układach nieuporządkowanych. M. in. na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku wspólnie z P. Bojarskim udało się po raz pierwszy zweryfikować doświadczalnie wpływ korelacji międzymolekularnych na mechanizm transportu energii i wpływ odwrotnego transferu na anizotropię emisji w układach donor-akceptor. Uznany jest też wkład prof. A. Kawskiego w badania depolaryzacji rotacyjnej molekuł wydłużonych – wspólnie z M. Alicką i R. Alickim zaproponowany został model tego zjawiska. Ponadto wcześniej w latach siedemdziesiątych XX wieku wniósł istotny wkład do badań widm kwaziliniowych opartych na tzw. efekcie Szpolskiego – wraz z P. Bałukiem, Ch. Jungiem i M. Żukowską zauważył, że łamana jest reguła symetrii zwierciadlanej i zaproponował model z obliczeniami kwantowo-mechanicznymi w oparciu o efekt Duschinskiego. Zespół A. Kawskiego przedstawił również analizę struktury widm kwaziliniowych wielu molekuł w kwazikrystalicznych matrycach w niskich temperaturach. Ostatnie lata przed emeryturą wspólnie z grupą współpracowników otrzymał interesujące wyniki właściwości absorpcyjnych i emisyjnych difenylopolienów w foliach alkoholu poliwinylowego.

Profesor Alfons Kawski zmarł 22 listopada 2011 r. w Wejherowie.

Opracowano na podstawie:

1. Bibliografia własna prof. A. Kawskiego – archiwum prywatne.
2. Dokumenty oryginalne – archiwum prywatne córki Profesora.
3. Cz. Bojarski, „Profesor Alfons Kawski. Jubileusz siedemdziesięciolecia urodzin”, wyd. Wydział Matematyki i Fizyki UG, ZPFRUG, Gdańsk 1997.
4. P. Bojarski, A. Kubicki, „Kawski Alfons”, dla *Encyclopædia of Luminescence* 2012.
http://www.lumipedia.org/index.php?title=Kawski_Alfons
5. J. Szudy, „Jubileusz 70 lat fizyki UMK” 2016.